

บันทึกการปรึกษาหารือ

แนวทางการประสานจัดการ “สวนโมกขพลาราม”

เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๖ ที่อาคารคณะธรรมทาน

องค์ประชุม

คณะสงฆ์	ท่านอาจารย์โพธิ์ / ท่านอาจารย์สุชาติ / ท่านอาจารย์สมยศ / ท่านอาจารย์สิงห์ทอง / ท่านอาจารย์เมธี / ท่านอาจารย์ปลัดพานิช / ท่านอาจารย์มหาจรัส / ท่านอาจารย์เฉลียว
ไวยาวัจกร	คุณนิคม / คุณณรงค์ / อ.โพธิพันธ์ / คุณกิตติศักดิ์ / คุณธวัชชัย
ฆราวาส	คุณเมตตา / นพ.บัญชา / นพ.วิโรจน์ / (ลูกศิษย์ท่านถวิล)

เปิดประชุม

ท่านอาจารย์สุชาติ ได้กล่าวเปิดและปรารถนาว่าแต่เดิมตั้งใจว่าจะไม่ขอรับหน้าที่นี้ แต่เมื่อได้รับการร้องขอว่าจะมาช่วยและทุกอย่างไม่น่าเป็นปัญหา ปรากฏว่าเหมือนเอาภูเขาามาทับ เต็มไปด้วยสารพันปัญหาจนแทบทนไม่ไหว ตั้งใจว่าวันนี้จะขวางมือ แต่เมื่อคืนนี้ได้มีการประชุมครูบาอาจารย์และมีความคลี่คลายจนเกิดความเบาใจขึ้น โดยคิดว่างานที่ทำอยากให้เรียบร้อยสะอาดและโปร่งใส ไม่มีอะไรคับข้องใจ บนหลักการคำสอนของท่านอาจารย์พุทธทาสที่ว่า **“ธรรมะคือหน้าที่”** ในทุกขั้นตอนของวิวัฒนาการแห่งความเป็นมนุษย์อย่างถูกต้องทั้งโดยธรรม วินัย และ ตวับตกฎหมาย ให้มุ่งปฏิบัติในการ **“ละความเห็นแก่ตัว” “ตัวกู ของกู”** ให้ **“การทำงานคือการปฏิบัติธรรม”** เอาเหิง้อล่างกิเลส ไม่หวังแม้คำขอบคุณ เป็นอยู่อย่างเรียบง่าย **“ทำงานให้สนุก เป็นสุขเมื่อทำงาน”** ดังพุทธพจน์ที่ทรงให้ไว้ว่า **“พุทธศาสนาจจะดำรงอยู่ได้ก็ขึ้นกับบริษัททั้ง ๔ เป็นสำคัญ”**

จากนั้นมอบหมายให้ คุณนิคม ทำหน้าที่เลขานุการการประชุม นพ.บัญชา ทำหน้าที่ผู้ช่วย โดยให้สรุปการปรึกษาหารือเบื้องต้นเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๖ ที่ท่านอาจารย์ถวิลสรุปไว้ว่าให้ถือ ๓ หลักการ คือ ๑) ให้ถือเอาพระธรรมเป็นที่ตั้ง ๒) น้อมนำแนวทางและแบบอย่างที่ท่านอาจารย์พุทธทาส คุณธรรมทาส ท่านอาจารย์โพธิ์และครูบาอาจารย์สธรรมิกสืบสานทำมาแต่ก่อน และ ๓) รับเอาตัวบทกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ เป็นตัวประกอบอย่างสอดคล้องเหมาะสม (มีบันทึกรายงาน) และ นำเสนอกรอบความคิดเกี่ยวกับสวนโมกข์ในกาลอนาคต จากข้อเรียนรู้และบันทึกลายมือของท่านอาจารย์

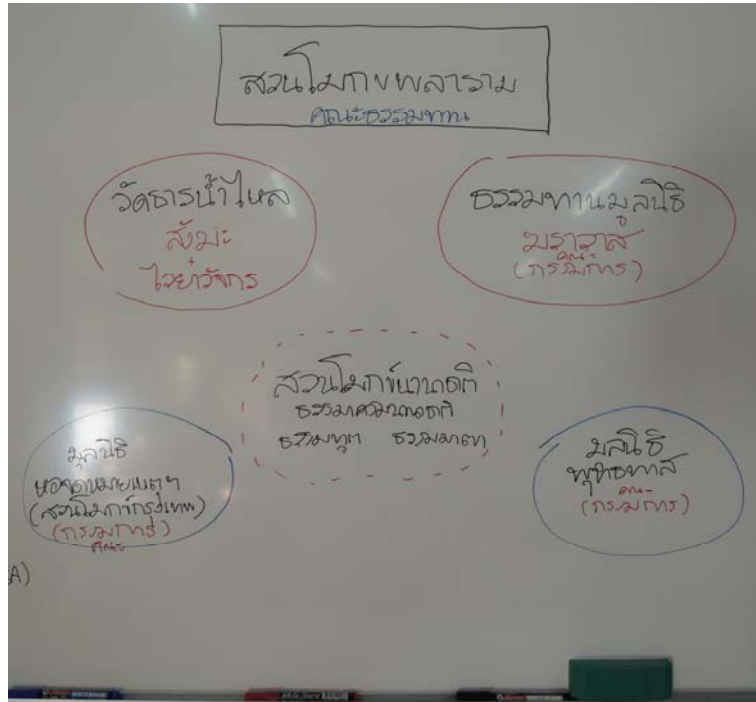
- ๑) เกี่ยวกับระเบียบมคธ=สงฆ์: "เงินวัด."
  - ๑. ต้องไม่เงินที่ผิดกฎหมาย
  - ๒. กัมมธร ต้องไม่ กัมมธรของวัด.
  - ๓. ต้อง ก่อสร้าง (เมมไทย ที่ไหนก็ได้)
  - ๔. ต้อง ทำบัญชี ทรัพย์สิน (แบบอมแพกซ์)
    - แม้ผิดหมกตกไม่.
- ๒) เงินนั้น ไม่ใช่ของวัด
  - ๑. ของ สวนโมกข์,
  - ๒. มีคน มาช่วย คน กล้าแหวกแนว.
  - ๓. เปรียบอยู่.
  - ๔. คน จะ ยังเห็นใจว่า ของกันคนใน (บุญ)
  - ๕. ควร จะ ตั้ง ๕-๖ ปีขึ้นไป (ที่ใดก็ได้)
- ๓) ในทางอนาคต
  - ๑. ถ้าฝรั่งเก็บเอาแล้ว = เกิดวิบัติกัน
  - ๒. ถ้าฝรั่ง อะไรออกใหม่ ไทย คนใหม่
  - ๓. ถ้าเกิดอะไร วิบัติใหม่ให้ จะ เปรียบกับบุญ!
  - ๔. สวนโมกข์ อยู่ ในคน: ธรรม คน,
  - ๕. เมื่อ ๖-๗ ปี
- ๔) ขีดช่วง เงินวัด ไม่ มี วัด ๖-๗ ปี. เงินร่วมตัว
กันรวมไม่ได้.

ทั้งที่เกี่ยวกับระเบียบคณะสงฆ์, เรื่องการเงินของวัด เรื่องเมื่อเปลี่ยนเจ้าอาวาสและเกิดขัดกัน มีข้อพิจารณาเสนอต่อที่ประชุมพิจารณาดังนี้

- ๑) ท่านอาจารย์พุทธทาส และ คุณธรรมทาส ก่อตั้งกรอบระบบงานในเชิงนามธรรมว่า "สวนโมกข์พลาราม" เป็นแบบ "สวน" ภายใต้การขับเคลื่อนของภาคีเครือข่ายในชื่อว่า "คณะธรรมทาน" โดยมีวัดธารน้ำไหล กับ ธรรมทานมูลนิธิ เป็นองค์กรในร่มแห่ง "สวนโมกข์" และ "คณะธรรมทาน"
- ๒) วัดธารน้ำไหล มีสถานะเป็นวัดของฝ่ายสงฆ์ ตาม พรบ.คณะสงฆ์ อยู่ภายใต้เจ้าอาวาส มีไวยาวัจกร พร้อมระเบียบแบบแผนการปฏิบัติต่าง ๆ เช่นเดียวกับ คณะธรรมทาน มีสถานะเป็นนิติบุคคล อยู่ภายใต้คณะกรรมการตาม

กฎหมายระเบียบแบบแผน ซึ่งแต่เดิมมีท่านอาจารย์พุทธทาส และ คุณธรรมทาส กับท่านอาจารย์โพธิ์ และ คุณเมตตา เป็นหลักในการขับเคลื่อน ต่อเนื่องกันมา ๒ สมัย

๓) ขณะนี้ มีอีก ๒ หน่วยเกิดเพิ่มขึ้นคือ **มูลนิธิพุทธทาส** และ **มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ** รวมทั้งกิจการของ **สวนโมกข์นานาชาติ** ที่เริ่มในช่วงปลายชีวิตของท่านอาจารย์พุทธทาส เป็น **ธรรมมาศรมนานาชาติ ธรรมมาศรมธรรมมาตา และ ธรรมมาศรมธรรมุต** ภายใต้การประสานดำเนินการร่วมระหว่างวัดธารน้ำไหลและมูลนิธิธรรมทาน

๔) เมื่อพิจารณาให้ดี ถือว่าเป็น **แบบแผนเชิงระบบ** ที่แยบยล ตามแบบแผนดั้งเดิมครั้งพุทธกาลและยังสมสมัยในปัจจุบันและอนาคต กล่าวคือแบ่งบทบาทหน้าที่ฝ่ายสงฆ์และฆราวาสหนุนเสริมกันอย่างชัดเจน มีลักษณะเครือข่ายขยายตัวเป็น **แนวระนาบในลักษณะขององค์คณะ** ซึ่งขณะนี้มี ๔ องค์กร (๑ วัด ๓ มูลนิธิ) ซึ่งมีตัวแทนเหลื่อมซ้อนเสริมกันอยู่แล้ว หากตั้งเป็นคณะธรรมทาน ทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานกลาง แบ่งบทบาทหน้าที่ที่หนุนเสริมกัน ก็จะสมบูรณ์แบบ และ อาจจะเป็นแบบอย่างสำหรับการขับเคลื่อนงานธรรมของวัดวาอารามและเครือข่ายภาคีชาวพุทธในอนาคตด้วย

จากนั้น **ท่านอาจารย์โพธิ์** ได้ให้ทราบแนวทางของเจ้าอาวาสที่ต้องทำตามการคณะสงฆ์ คือการประสานปกครองในวัด การดูแลรายรอบวัด และเรื่องอื่น ๆ โดยท่านนั้นได้เน้นให้นำหนักการประสานงานกับธรรมทาน และ ปณิธาน ๓ ของท่านอาจารย์

คุณเมตตา ได้รายงานแนวทางการบริหารจัดการในฐานะทั้งไวยาวัจกร และ ธรรมทานมูลนิธิ ซึ่งสานตามแนวทางที่รับมอบหมายจากท่านอาจารย์พุทธทาส คือ เงินทั้งหมดนำเข้าบัญชีของวัดร่วมกับธรรมทานมูลนิธิ ที่เปิดในนามวัดโดยมีผู้มีอำนาจลงนาม ๔ คน คือ ท่านอาจารย์พุทธทาส คุณผิน คุณเมตตา ต่อมาเพิ่มท่านอาจารย์โพธิ์ เมื่อสิ้นท่าน อ.พุทธทาส ก็เพิ่มท่านจ้อย สันโยผิน ก็เพิ่ม อ.โพธิ์พันธ์ุ โดยจะมีการโอนเงินไปเข้าบัญชีงานต่าง ๆ ของสวนโมกข์ โดยไม่เคยคิดแบบแยกส่วนวัดและมูลนิธิ ถือเป็นหนึ่งเดียวกันตลอดมา ในระยะหลัง ถึงสิ้นปีจะมีการโอนเงินครั้งหนึ่ง นำเข้าบัญชีประจำและบัญชีงานต่าง ๆ ตามโครงการของสวนโมกข์ รวม ๒๑ บัญชี (ในนามวัด ๑๓ บัญชี ธรรมทานมูลนิธิ

๖ บัญชี มูลนิธิพุทธทาส ๒ บัญชี) ทั้งนี้ทำคู่เคียงกับกิจของคณะกรรมการธรรมทานมูลนิธิ ภายใต้คำสอน ชี้นำและแนวทางที่ท่านอาจารย์พุทธทาสแนะนำกำชับไว้อย่างเคร่งครัดและไม่ค่อยได้แจจแจงรายละเอียดแก่ผู้ใดมากนัก แต่ระมัดระวังและทำบัญชีแสดงไว้อย่างชัดเจน

คุณณรงค์ กล่าวว่าทั้งหมดนี้ที่ทำกันมาก็ภายใต้คำสอนของท่านอาจารย์ที่กำกับไว้ว่าถ้าไม่ทำตามทีสอน ก็อย่ามาอ่อนเรียกอจารย์ งานของสวนโมกข์นั้นอาจเปรียบเสมือนกล้วยหลายหวีแต่ร่วมเครือ

ท่านสิงห์ทอง เสริมด้วยการเปรียบเทียบเหมือนสายน้ำที่ไหลเลี้ยงทั่วทั้งร่าง อย่างพอเหมาะและควร เช่นเลือดที่เลี้ยงสมองไม่ให้ขาด ขณะเดียวกันก็ไม่ล้นจนระเบิดแตก

ท่านมหาจรัล เสนอว่าจำเป็นต้องช่วยกันต่อเติมเสริมภาพรวมตามปณิธาน ๓ ประการ ให้เห็นเป็นองค์คณะ พร้อมผู้รับผิดชอบแต่ละด้าน/เรื่อง ที่หนุนเสริมกันและไม่เกิดความก้าวร้าว

ท่านเมธี เห็นว่าหากสามารถแบ่งและช่วยกันดูแลแต่ละหน่วยคณะให้ดี เสมือนแต่ละหวีที่งามดี ผลงานโดยรวมก็จะงดงามทั้งเครือ

ท่านปลัดพานิช สนับสนุนให้ขับเคลื่อนเป็นขบวนอย่างมียุทธศาสตร์ร่วมกัน

อาจารย์โพธิพันธ์ุ์ และ คุณหมอวิโรจน์ เห็นว่าระบบงานธรรมของสวนโมกข์ตามที่ท่านอาจารย์ก่อไว้มีทั้งเชิงรูปธรรมและนามธรรมซึ่งยิ่งใหญ่และงดงามมาก และไม่สามารถทำคนเดียว หน่วยเดียวได้ ควรที่จะได้ขับเคลื่อนขยายและยกระดับต่อไปโอกาสนี้

ท่าน อ.สุชาติ ชี้ว่าหากเป็นเช่นนี้ ก็ขอให้ช่วยกันคิดและขับเคลื่อนทั้งที่เป็นกิจวัตร และ นานางานปัจจุบันที่มีเข้ามาเป็นจำนวนมาก

ท่าน อ.โพธิ์ เสนอแนะให้อุปมาเป็น “รถของพุทธทาส” ที่มี ๔ ล้อ ทำงานขับเคลื่อนรับใช้พระพุทธเจ้าด้วยการทำงานอย่างการปฏิบัติธรรมในปัจจุบันขณะ

ท้ายสุด **ท่าน อ.สุชาติ** สรุปว่างานทั้งหมดนี้มีเป้าหมายอยู่ที่ “โมกข์” ทั้งภายนอกและภายใน โดยภายนอกนั้นต้องช่วยกันคนละไม้คนละมือ ค่อย ๆ แก้ไขปรับปรุงพัฒนา ให้ไม่หนัก จนกระทั่งโปร่งเบาสบาย ส่วนภายในนั้นเป็นเป้าหมายที่แท้จริง ต้องพากันเข้าหาพระพุทธเจ้า จนหมดความขัดข้อง และ “เกลี้ยง” กันให้ได้

ปิดประชุม

- ๑) ด้วยการเห็นชอบการขับเคลื่อนงานของสวนโมกข์ในรูปแบบที่ท่านอาจารย์พุทธทาส และ คุณธรรมทาส ตลอดจน คณะธรรมทานรุ่นก่อน ๆ ได้ริเริ่มไว้ในลักษณะเครือข่ายขบวนธรรม ของ ๔ องค์กรหลักในร่มของ สวนโมกข์พลาราม ที่มีคณะธรรมทานเป็นองค์คณะ ซึ่งจะได้ปรึกษาหารือและค่อย ๆ จัดระบบและพัฒนางานกันต่อไป
- ๒) คุณเมตตาได้ส่งมอบหลักฐานการเงิน บัญชีต่าง ๆ ของสวนโมกข์ ต่อท่าน อ.สุชาติ ซึ่งได้มีการประชุมปรึกษาหารือต่อเนืองกับคณะไวยาวัจกรทั้ง ๕ ของวัดธารน้ำไหล
- ๓) จะจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือวางระบบ มอบหมายแบ่งบทบาทหน้าที่ พร้อมกับการเตรียมงานต่าง ๆ ตลอดปี ๒๕๕๖ โดยเฉพาะงานบุญประจำต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งงานล้ออายุเดือนพฤษภาคมซึ่งใกล้กับวันวิสาขบูชา และ ตรงกับวาระ ครบ ๒๐ ปี ที่ท่านอาจารย์ละสังขาร น่าจะเป็นโอกาสสำคัญยิ่งในการทำอาจารย์บูชาต่อครูบาอาจารย์

บัญชา พงษ์พานิช - บันทึก

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖